

ش ۱: از آغاز تا آخر باب الطاء المهملة.
خط: نسخ. عناوین به شنجرف. ماده لغات به خط درشت. کلمات اعراب ندارد و خط آن چندان زیبا نیست و کاتب و تاریخ هم نامشخص است.
تعداد برگها: ۲۲۵، ۵/۱۹×۲۸.
تعداد سطرها: ۳۴ تا ۳۵.

ش ۲: از آغاز باب الطاء المعجمة تا آخر کتاب.
خط: نسخ. عناوین به شنجرف و متن لغات با خط درشت است.
این نسخه اعراب ندارد و تمیز و خوانا نوشته شده است و به تعدادی از برگهای اوائل آن رطوبت رسیده.
کاتب و تاریخ کتابت نامشخص.
تعداد برگها: ۳۲۲، ۱۷×۳۱.
تعداد سطور: ۲۵.

۲۹
قرآن مجید
ش ۱: خط: نسخ بسیار زیبا. عناوین سوره به شنجرف.
تعداد برگها: ۳۲۳، ۵/۱۹×۳۰.
تعداد سطور: ۱۷.
تاریخ وقف: ۱۲۹۹.

ش ۲: خط: نسخ و عناوین سوره به شنجرف، صفحات مجدول است.
کاتب: علی محمد بن قربانعلی.
تاریخ کتابت: ذیقله ۱۱۸۸.
تعداد برگها: ۲۲۶، ۷×۱۰.
تعداد سطور: ۱۸.

۳۰

القوانین المحکمة

از میرزا ابوالقاسم گیلانی قمی، معروف به میرزای قمی (۱۱۵۰-۱۲۳۱) که در سلخ

شهر ربیع الآخر سال حدود ۱۲۰۵ در قم از تالیف آن فارغ شده است.

این نسخه شامل جلد اول و دوم قوانین و در یک مجلد است.

خط: نسخ. عناوین به شنجرف. صفحات مجدول است.

تاریخ کتابت و کاتب معلوم نیست، ولی حواشی فراوانی با تعبیر منه دام ظله دارد که می نماید در دوران حیات مؤلف نوشته شده است.

تعداد برگها: ۲۶۴، ۲۰×۲۹.
مختلف السطر: ۲۶ و ۲۷ سطری.

۳۱

الکافی

از محمد بن یعقوب کلینی (م ۳۲۹ یا ۳۲۸).

ش ۱: شامل کتاب الجهاد تا آخر فروع و نیز مجموع روضه.

خط: نسخ زیبا و تمیز و معرب، عناوین به شنجرف.

علامت بلاغ دارد و مقابله و تصحیح شده و نسخه بسیار ارزنده ای است.

کاتب: محمد سلمان بن عبدالباقی العلانی الگلپایگانی.

تاریخ کتابت: ۱۶ شعبان ۱۰۷۸.
تعداد برگها: ۴۸۱، ۲۲×۳۵.

تعداد سطور: ۲۵.
واقف: آقا حسنعلی.

تاریخ وقف: رجب ۱۱۱۳.

ش ۲: دوره کامل اصول کافی.
خط: نسخ. عناوین به شنجرف.

تاریخ کتابت: در آخر کتاب الایمان و

الکفر ۱۴ شوال ۱۱۰۸ قید شده است.
تعداد برگها: ۳۷۰، ۱۶×۵/۲۳.
تعداد سطور: ۲۱.

۳۲

کتاب من لایحضره الفقیه

از شیخ صدوق، محمد بن علی بن بابویه (م ۳۸۱) در چهار جزء و یکی از کتب اربعه حدیث است.

ش ۱: از آغاز تا حدیث حقوق امام زین العابدین (ع) و دنبال آن باب الفروض علی الجوارح.
انجام: والوصیة طویلة اخذنا منها موضع الحاجة.

خط: نسخ، عناوین به شنجرف. نسخه تصحیح شده.

کاتب: علی اصغر بن جلالا (کذا).
تاریخ کتابت: شوال ۱۰۵۸ یا ۱۰۷۸.

تعداد برگها: ۲۴۶، ۲۰×۲۶.
تعداد سطور: ۲۵.

با تملک محمد علی بن محمد صادق خوانساری قودجانی.

واقف عبدالمبین بن اسماعیل خوانساری.

تاریخ وقف: ۱۲۴۹.

ش ۲: از ابواب القضا یا و الاحکام تا آخر. مشیخه را ندارد.

انجام موجود: اهل بیته و ... فاذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهیرا.

خط: نسخ درشت. جای عناوین بیاض است. حاشیه نویسی دارد.

کاتب: شیخ علی بن ابراهیم حسین بن تاج الدین.

تاریخ کتابت: شعبان ۱۰۷۷.
تعداد برگها: ۲۴۷، ۱۹/۵×۲۸.

تعداد سطور: ۲۰.

واقف: عبدالمبین بن اسماعیل

خوانساری.

تاریخ وقف: ۱۲۴۹.

۳۳

کفایة الاحکام

از مولی محمدباقر، معروف به محقق سبزواری (م ۱۰۹۰).

از محقق سبزواری محمدباقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷ - ۱۰۹۰).

انجام موجود: و لایجب علی کل منهما بذل ماله للآخر بالعوض.

این نسخه از اول کتاب تا آخر وصیت است.

خط: نسخ زیبا. عناوین به شنجرف.

کاتب و تاریخ کتابت مشخص نیست.

تعداد برگها: ۱۳۶، ۲۵×۱۶.

تعداد سطور: ۲۹.

۳۴

کتابی در علم کلام

چون آغاز و انجام آن ساقط شده است،

مؤلف و نام کتاب شناخته نشد. در آغاز آن از

سلطان سلیمان خان بن سلطان سلیم خان

عثمانی با این تعبیر: خلیفه الرحمن، عاشر آل

عثمان السلطان ابن السلطان سلطان [کذا]

سلیمان خان بن سلطان سلیم خان ابدالله

سلطنته الی انتهاء الزمان ... (جلوس ۹۲۶،

وفات ۹۷۴ هـ). تمجید و برای او و نیز

وزیرش رستم پاشا دعا کرده و پیداست که

تالیف در زمان حیات آن دو صورت گرفته

است. در آن از فاضل رومی و فاضل

جرجانی فراوان نقل و نقد شده است.

همچنین مؤلف از شرح طوابع نقل می کند.

تعبیر قال المصنف و قال الشارح در آن فراوان

دید می شود.

این نسخه تا بحث «الوجود يساوق

الشيئة» را دارد.

آغاز موجود: ابکار الجنان. لم یطمئنهن

انس و لاجان. و کان نظر طلاب الحق فیهن

استصحاب است، دارد.

انجام موجود رساله اول: و نقل عن

الفقهاء من الاستحسان دخول الحمام من

غير تقدير عوض للماء المستعمل فيه و

لا تقدير مدة الكون و قال الشافعی.

خط: نسخ. عناوین به شنجرف. در هر

دو رساله متن از شرح با خط قرمز جدا

شده است.

کاتب و تاریخ کتابت مشخص نیست.

تعداد برگها: ۱۷۴، ۲۰/۵×۱۴/۵.

تعداد سطور: ۲۳.

۳۶

مجموعه

۱- انوار الملکوت فی شرح الیاقوت از

علامه حلی (۶۴۸ - ۷۲۶)

از برگ ۱ تا ۱۰۷.

۲- نظم الدرر فی واجبات النظر از

تقی الدین ابراهیم بن سلامة الشقراوی چنانکه

در برگ ۱۰۸ آمده است.

از برگ ۱۰۸ - ۱۷۳.

خط: نسخ بسیار قدیمی و مصحح.

علامت بلاغ دارد.

کاتب و تاریخ کتابت مشخص نیست،

ولی روی برگ اول نوشته شده: کاتب در

زمن مؤلف نوشته است. و نیز پشت برگ

۱۷۰ به همان خط متن این عبارت دیده

می شود: هذا تاریخ الولد الصالح احمد بن

ابراهیم بن محمد بن سالم. ولد یوم الخميس

فی شهر صفر فی اول عشر [کذا] و سبعین

وسبع مائة من الهجرة النبوية که می نماید

نسخه بسیار قدیمی است.

نیز در برگ ۱۰۸ در آغاز کتاب نظم الدرر

از مؤلفش با دعای ادام الله علوه و رفعته و

آمدن ظله و اتم بغيته، یاد شده است.

کتاب اول تا یک برگ از بحث القول فی

امامة الاحد عشر بعده را دارد.

انجام کتاب اول: و اما المخالفون فی

انجام موجود: و المنازغ ناظر الی المساوقة بل له مدخل فی التفریع لان المساوقة ثابتة بالبدهة.

خط: نستعلیق زیبا. عناوین قال و اقول به

شنجرف. از اواسط نسخه به بعد بجای

عناوین بیاض است و در دو مورد دو

حاشیه کوتاه با تعبیر منه سلمه الله دیده

می شود.

تعداد برگها: ۱۶۶، ۲۱×۱۵.

تعداد سطور: ۲۱.

پس از مقدمه در پشت برگ اول در آغاز

کتاب آمده است: قال الفاضل الكامل

كاشف معضلات المسائل تغمده الله

بغفرانه و اسكنه فی اعلیٰ فرادیس جنانه:

خص بالذکر. اقول: هذا من قبیل قولنا

خصصت قال الفاضل الجرجانی: من

بین صفاته العلی. اقول: العلی جمع

العلیا... و بیشتر تعبیر «قال الفاضل

الرومی» دارد تا قال الفاضل الجرجانی.

۳۵

مجموعه

۱- غایة البادی فی شرح المبادی. از شیخ

محمد بن علی جرجانی، شاگرد علامه حلی

که شرح مبادی الاصول علامه حلی (۶۴۸ -

۷۲۶) است و در زمان علامه تالیف شده

است.

از برگ ۱ تا ۶۶.

۲- المقاصد العلیه فی شرح الرسالة الالغیة

از شهید ثانی (۹۱۱ - ۹۶۵) که شرحی است بر

رسالة الفیه شهید اول (۷۳۴ - ۷۸۶). از برگ

۶۷ تا ۱۷۴.

رسالة اول تا ۶ سطر از خاتمه را، که بعد از

الفروع كالمسائل الشرعية فانهم خاطئون غير فسقة بالاجماع.

کتاب دوم نیز تا همان بحث را دارد.

انجام کتاب دوم: قال النبي صلى الله عليه وآله من شرب الماء وذكر الحسين ولعن قاتله كتب الله له مائة الف حسنة و منحاعنه مائة الف سيئة و رفع له مائة الف درجة.

تعداد برگها: ۱۷۳، ۱۷/۵×۱۲/۵.

مختلف السطر: ۱۹، ۲۲ و ۲۳. با تملک سال ۱۱۱۳.

۳۷

مجموعه

شامل:

۱- نصايح و مقالات خواجه عبدالله انصاری (برگ ۱-۸) که انجام آن افتاده است.
۲- رساله ای شبیه معراج السعاده (از برگ ۹-۱۵۵) که در دو جای آن به مرحوم نراقی مطلبی نسبت داده شده است.

۳- رساله ای در بیان مصائب سیدالشهداء (از برگ ۱۵۶-۱۶۷).

انجام رساله اول و آغاز رساله دوم افتاده است.

آغاز رساله اول: ای عزیز دنیا جای عبور است نه شهرستان سرور است.

انجام موجود: نافرمانی خدا کن به قدر طاقت.

آغاز موجود رساله دوم: لمولاک بقدر حاجتک الیه.

انجام: یعنی پیروی او نکند بکشد او را به سوی دوزخ.

آغاز رساله سوم: از حضرت امام محمد باقر منقول است که چون حضرت سیدالشهداء.

انجام: بعد از آن تعزیه داری از سر گرفتند.

خط: نسخ و نستعلیق، عناوین به شنجرف.

طوسی، محمدبن علی (قرن ۶) برگ ۶۷-۱

۲- غنیه النزوع الی علمی الاصول و الفروع. برگ ۶۸-۱۵۸. از ابوالمکارم ابن زهره حمزة بن علی بن زهرة (۵۱۱-۵۸۵).

خط: نسخ زیبا. جای عناوین بیاض است.

کاتب: مهدی بن محمدطاهر الخوانساری.

تاریخ کتابت کتاب اول: جمادی الاخرة ۱۲۳۲.

تاریخ کتابت کتاب دوم: ۱۲۶۵.

تعداد برگها: ۱۵۸، ۲۸/۵×۱۹.

تعداد سطور: ۲۱ و ۲۳.

نسخه مصحح نیست.

آغاز کتاب اول: اما بعد حمدالله الکریم الالاء العظیم النعماء و الصلوة علی نبیه محمد صلی الله علیه و آله خاتم الانبیاء و سید الاولیاء... فانی اوصیک یا بنی بتقوی الله... و قد سمیته بالوسيلة الی نیل الفضیله...

انجام کتاب اول: و ان لم يتخلف شيئاً للدين و لا الكفن و يتبرع احد بكفن له يكفن له ثم آخر و آخر ما كان ما حصل للورثة دون الديان.

آغاز کتاب دوم: بعد الحمد و البسملة... فانی لمآ رأیت کتب اصحابنا رضی الله عنهم فی التکلیف عقلاً و سمعاً بین مطول...

توجه: این نسخه غنیه هم شامل اصول دین است در ۲۴ برگ، و هم شامل اصول فقه در ۱۵ برگ. و هم شامل بخش فقه.

آغاز بخش اصول فقه: لما كان الكلام في فروع الفقه يبتنى على اصول له. و جب الابتداء به [كذا] اصوله ثم اتباعها بالفروع....

آغاز بخش فقه: الكلام في التکلیف السمعی اعلم ان الارکان من عبادات الشرع خمس: الصلوة و الصوم و الزکوة و الحج و الجهاد....

کاتب و تاریخ کتابت مشخص نیست.

تعداد برگها: ۱۶۷، ۱۶×۱۰/۵.

تعداد سطور: ۱۷ و ۱۸.

۳۸

مجموعه

شامل دو رساله:

۱- اصول شیخ جعفر کاشف الغطاء، (۱۲۲۸م)، (برگ ۱-۶۱). که همان است که در آغاز کشف الغطاء آمده است.

۲- رساله مقدمه واجب از آقا حسین خوانساری (برگ ۶۲-۹۰) رساله مفصلی است درباره مقدمه واجب.

روضات آن را این گونه وصف نموده است: «رسالة فی نفسی و جوب مقدمة الواجب تعرض فيها للرد على السبزواری و الفاضل القزوینی و النائینی». این رساله چاپ شده است. (فهرست رضوی ج ۶، ص ۴۹-۵۰) این نسخه مطابق با نسخه شماره ۶۷۰۴ کتابخانه آستان قدس رضوی است.

آغاز رساله اول: المقصد الاول فیما يتعلق ببيان بعض المطالب الاصولية.

انجام رساله اول: بعد غسله او غسل بعضه او بعد اتمام العمل مضي عمله.

خط: نستعلیق. عناوین به شنجرف.

تاریخ کتابت: شوال ۱۲۴۷.

تعداد برگها: ۹۰، ۲۰/۱۴.

تعداد سطرها: ۲۳.

۳۹

مجموعه

شامل:

۱- الوسيلة الی نیل الفضیلة. از ابن حمزة

محمد .

انجام : والعمدة هو البرهان لا غير .

۳- شرح رساله ايساغوجى ابهرى ، از عمادبن حسن بن على فارسى . برگ ۱۹- ۳۷ . تاريخ ختم تاليف در اين نسخه ، ۱۴ ربيع الآخر ۸۴۲ ذکر شده است .

۴- رساله در فلسفه درباره تحقيق كليات ، شامل چند قاعده و يك خاتمه و يك وصيت . برگ ۳۷- ۴۲ .

آغاز : الحمدلله مخترع ماهيات الاشياء و هوياتها المطلع على كليات الامور ...

انجام : انه على كل شىء قدير و بالاجابة جدير ، والله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب و صلى الله على لب اللباب و هادى اولى الالباب محمد و آله اجمعين ...

۵- تهذيب المنطق تفتازانى . برگ ۴۴ تا ۵۸ .

۶- الرسالة اللدنية از ابو حامد غزالى (م) ۵۰۵) . برگ ۵۹ تا ۶۷ .

۷- رساله اى مختصر درباره برخى مسائل علم بيان ، مانند مجاز . برگ ۶۸ تا ۷۲ .

۸- رساله اى در علم بلاغت شبيه و به ترتيب تلخيص المفتاح خطيب قزوينى . برگ ۷۳- ۸۷ .

آغاز : الحمدلله الذى خلق الانسان ، علمه البيان و اسبغ له الاحسان فالفهم التبيان . انجام : و ليكن هذا آخر ما اردنا ايراده فى هذه الرسالة و قصدنا افراده فى هذه المقالة .

۹- رساله اى در علم حساب از ابو العلام محمدبن احمد البهشتى الاسفراينى . برگ ۸۸- ۹۹ .

آغاز : الحمدلله مبدع الاحاد و مؤلف الاعداد و مقسمها الى الازواج و الافراد .

انجام : هذا آخر ما اردنا ايراده فى هذه الرسالة معرضين عن الاطناب و الاطالة .

۱۰- شرح رساله لمع در حساب . تاليف شهاب الدين احمدبن هاشم ، از محمدبن

انجام بخش فقه : مستغفرون له تعالى من تعقير [كذا : تقصير] عن واجب قصدناه و عدول عن حق فيما نظرناه ... اليه سبحانه و كل ما خالف الصواب ... متوسلين اليه باكرم الوسائل لديه فى توفير حفظنا من الثواب عليه ...

۴۰

مجموعه

شامل :

۱- التوحيد (برگ ۱- ۱۸۱) از محمدبن على بن بابويه قمى ، معروف به شيخ صدوق (م ۳۸۱) .

۲- طب الاثمة (برگ ۱۸۲- ۲۳۸) تاليف عبدالله و حسين ابنى بسطام . چاپ شده است . (ذريعه ، ج ۱۵ ، ص ۱۳۹- ۱۴۰) .

آغاز رساله ۲ : و بعد فهذا كتاب يشتمل على طب اهل البيت عليهم افضل التحية و السلام حدثنا .

انجام رساله ۲ : و ما أنزل عليهما الاتحوتم عن مسكتنا .

خط : نستعليق . عناوين به شنجرف . در آغاز فهرست توحيد در دو برگ آمده است .

کاتب : جعفر بن غازى رازى .

تاريخ كتابت كتاب اول : ۲۰ شعبان ۱۰۵۵ و به دنبالش افزوده شده است : «روى كه اعتماد الدولة كشته شد .»

تاريخ كتابت كتاب دوم : رمضان ۱۰۵۵ . تعداد برگها : ۲۳۸ ، ۱۷×۲۵ .

تعداد سطور : ۱۹ و ۲۰ .

۴۱

مجموعه

شامل سه رساله :

۱- واجبات ، مختصر و شامل فروع عبادات .

آغاز معراج نامه - بعد البسملة و الحمدله : اما بعد بدانكه در اخبار صحيح وارد شده كه حق سبحانه و تعالى جل جلاله و عم نواله .

آغاز موسى نامه : بعد البسملة و الحمدله ، حمد بى حد و مرز حضرت كبريا . خط : نسخ نازيبا و مغلو ط .

آغاز و انجام كسر دارد و به اوراق رطوبت رسیده و گوشه بسيارى از آنها پاره و ساقط شده است .

کاتب : ملا ميرزا محمد عزيز الله . تاريخ كتابت : ۱۲۳۵ و ۱۲۳۶ . تعداد برگها : ۸۰ ، ۱۰×۱۵ .

مختلف السطر : ۸ و ۹ سطرى .

۴۲

مجموعه ۲۴ رساله

شامل رساله هاى کوتاه و متعدد :

۱- آداب المناظره ، آغاز آن ساقط شده و مؤلفش مجهول است . برگ ۱- ۷ .

آغاز موجود : و فيضه لاحتياج الناظر المباحث إليه ليعصمه عن الخطاء الواقع فى المناظرات .

انجام : زادك الله تعالى من الفهم و اوفر حظك فى العلم و احياك فى الحلم و هداك الى ما يهتدى إليه ذهنك انه عزيز جليل و اهب الجزيل .

قسمت موجود شامل يك مقدمه ، تتمه ، دو مقصد و يك خاتمه است .

۲- رساله اى در منطق (ايساغوجى) از امير الدين ابهرى ، از برگ ۱۰- ۱۸ .

آغاز : نحمدالله على توفيقه و نساله هداية طريقه و الهام الحق بتحقيقه و نصلى على نبيه

محمدبن احمدبن محمد سبط الماردینی .
برگ ۱۰۰-۱۱۹ .

آغاز: الحمدلله حمداً يليق بجلاله و
الصلاة والسلام على محمد وصحبه وآله .
انجام: و ضرب المآت فى المآت و
ضرب المآت فى الالوف .

۱۱- شرح قصیده روحانیة از شمس الدین
سمرقندی که به حاکمی به نام عبدالرحمان
تقدیم شده است . برگ ۱۲۴-۱۲۸ .

۱۲- رساله زوراء در حکمت از ملاجلال
دوانی . برگ ۱۳۰-۱۳۳ . ریحانة الادب
(ج ۲، ص ۲۳۵) می گوید: این رساله در
قاهره چاپ شده .

آغاز: الحمد لذاته لولیه لذاته و الصلاة
على مرتبه الجامعة لجميع صفاته .

انجام: و الصلاة على القديسين،
خصوصاً على سيدنا سيد الكل فى الكل وآله و
اصحابه اجمعين .

۱۳- رساله در شرح خطبة رساله زوراء
پیش . برگ ۱۳۳-۱۳۶ .

آغاز: سالت ايديك الله تعالى بروح منه و
حسن التوفيق .

انجام: و على آله و اصحابه المتزهين من
كل شين، الفائزين بسعادة النشأتين و سيادة
المتزلتين .

۱۴- حاشیة رساله زوراء از خود
ملاجلال دوانی . و در آغاز آن می گوید که
بعد از تالیف رساله زوراء برخی از من
خواستند که حواشی توضیحی بر آن بنویسم و
من قبول کردم . برگ ۱۳۶-۱۴۴ .

۱۵- رساله آداب البحث، که به نجم الدین
عبدالرحمن تقدیم شده است . برگ ۱۴۶-
۱۵۱ .

آغاز: هذه رسالة فى آداب البحث يحتاج
اليها كل متعلم لتكون حافظة له من الضلالة فى
البحث .

انجام: و ان لم يكن يلزم العلية و بها
يحصل المقصود كما مر .

انجام: و عطف البيان و هو ما يوضح
متبوعه و لا يكون نعتاً نحو رأينا ابا الحسن
علياً .

۲۲- شرح عوامل جرجانی که در جامع
المقدمات چاپ شده است . برگ ۲۱۳ تا
۲۲۰ .

۲۳- رساله ای در صرف، که در روئے
برگ اول آن با عنوان متن القصارى فى الصرف
[کذا] نام برده شده است و در مقدمه آن آمده
است: لما رأيت ... عنان جواد القلم اولى
بالصرف نحو قصارى مختصر فى الصرف .
برگ ۲۲۱-۲۳۰ .

آغاز: لاله عمّ اله [کذا] و لاله سواه .
انجام: والحمدلله على ما آيدنى فى
اولاه و اخراه و صلى الله على المؤيد
بالنظر والعصمة ...

۲۴- الاعراب عن قواعد الاعراب، از
ابن هشام انصارى (۷۰۸-۷۶۱) شامل
۴باب . از برگ ۲۳۱-۲۳۶ . بجز ۶برگ از
آغاز رساله، بقیه اش ساقط شده است . بجز
این رساله ها فوائد متفرقه ملتقطه گوناگون
دیگری هم پیش و پس رساله ها دیده
می شود .

خط: نسخ و نستعلیق . عناوین معمولاً به
شجره .

کاتب همه رساله ها: محمدبن ابراهیم بن
عیسی اوالی .

تاریخ کتابت: برخی رساله ها ۹۵۸ و
برخی محرم یا صفر ۹۶۰، و رساله
شماره ۱۱ در سال ۹۶۶ .

تعداد برگها: ۲۳۶، ۱۵×۱۰ .

مختلف السطر: ۹، ۱۳، ۱۷ و ۱۹
سطری .

۴۳

مختلف الشيعة فى احكام الشريعة
از حسن بن يوسف مشهور به علامه حلی
(۶۴۸-۷۲۶) .

۱۶- رساله استعارات از خواجه
ابوالقاسم سمرقندی . برگ ۱۵۲-۱۵۴ .

۱۷- رساله وضعیه از ابراهیم بن محمدبن
عربشاه اسفراینی که در شرح فایده ای از
عضدالدین ایجی تالیف شده است . برگ ۱۵۸ تا
۱۹۰ .

۱۸- شرح رساله استعارات خواجه
ابوالقاسم سمرقندی که ذیل شماره ۱۶ همین
مجموعه معرفی شد .

شارح مشخص نیست . از برگ ۱۹۱-
۱۹۹ .

آغاز: الحمدلله المجد [کذا] و الصلاة
على رسوله محمد و على آله و اصحابه من
الازل الى الابد .

انجام: هذا آخر ما اوردها فى شرح
الرسالة و الحمدلله اولاً و آخراً ...

۱۹- رساله ای در شرح تعریف اسم . برگ
۲۰۴-۲۰۰ .

آغاز: اعلم ان المتقدمين من النحاة عرفوا
الاسم بانه ما دل على معنى فى نفسه، و
للعلماء فى .

انجام: كقول القائل زيد فى جوابك اذا
قلت: من جاء ...

۲۰- رساله ای مانند رساله قبل . برگ ۲۰۵-
۲۰۷ .

آغاز: اعلم ان نسبة البصيرة الى مدرکاتها
كنسبة البصر الى محسوساته .

انجام: و ایراد الضمير الدال على
ارادة الارتباط الذي يستحيل وجوده مع الايقاع
والله اعلم، تمت الرسالة الشريفة الشريفة .

۲۱- رساله ای در نحو شبیه صمدیه . برگ
۲۰۹-۲۱۲ .

آغاز: الكلمة لفظ موضوع مفرد و هى
اسم او فعل او حرف .

است.

تعداد برگها: ۲۵۹ برگ ۱۴×۲۰.

مختلف السطر: ۱۷ تا ۲۴ سطری.

با تملک احمد بن حجاج علی الخوانساری.

ش ۲: جلد دوم.

خط: نسخ. عناوین به شنجرف. در اواسط کتاب عناوین نوشته نشده و جای عناوین خالی است.

کاتب: ابن عبدالنبی الکااشانی، ساکن قریه زنجران محلات.

تاریخ کتابت محو شده است.

کتاب مقابله و تصحیح شده و در برخی صفحات حواشی دارد که محشی آن مشخص نیست.

روی برگ اول با خط مغایر با دعای ادام الله فیض فضله و احسانه از مؤلف یاد شده که می نماید نسخه در زمان مؤلف نوشته شده است.

تعداد برگها: ۲۳۲، ۱۴×۲۴.

تعداد سطور: ۱۸.

با تملک غفار رضوی در رجب ۱۱۷۱، و ایضاً تملک علی بن محمد باقر الموسوی.

تاریخ وقف: ۱۲۴۸.

ش ۳: جلد اول.

خط: نسخ. عناوین به شنجرف.

کاتب و تاریخ کتابت مشخص نیست، ولی در برگ آخر تاریخ ۱۲۲۶ دیده می شود که محتمل است تاریخ کتابت باشد.

این نسخه حواشی فراوان دارد و محشی آنها مشخص نیست.

تعداد برگها: ۲۳۳، ۱۴/۵×۲۱.

تعداد سطرها: ۱۵.

۴۸

مفتاح العلوم

از ابو بکر محمد بن علی السکاکی

آغاز: احق کلام ان تلهج به ...

انجام موجود: فی فاعلن عروضاً.

این نسخه تا باب الخفیف علم عروض را دارد.

خط: نسخ. عناوین به شنجرف.

کاتب و تاریخ کتابت مشخص نیست، ولی می نماید که نسخه ای بسیار قدیمی است.

چند صفحه اول باز نویسی و به آن ضمیمه شده است.

با تملک علی بن محمد باقر الموسوی و ابوالحسن بن عبدالله.

روی برگ اول با خطی قدیمی نوشته شده است: قیمت هفت هزار [ریال] و

پانصد دینار.

تعداد برگها ۱۶۳، ۱۶۵×۲۵.

تاریخ وقف: ۱۲۴۸.

واقف: فاطمه خانم بنت آقاسید حسین.

تعداد سطور: ۲۵.

۴۹

مقتل و تاریخ

نام کتاب و مؤلف شناخته نشد. شامل ۸۵

مجلس و خاتمه که در خاتمه نیز ۱۷ مجلس وجود دارد. در آغاز مجلس ۸۵ (ص ۲۶۸)

از فاضل نراقی و در مجلس ۷۹ (ص ۲۵۹) از فاضل هندی در کفایة الذاکرین نقل می کند.

بنابراین نمی تواند یکی از کتب طریحی در مقتل باشد.

مجلس اول در وفات خدیجه

کبری است.

آغاز: الحمد لله الذی جعل الطیبات

للطیبین والسلام علی ...

بر آن زهره آسمان عفاف

چه شد خاتم انبیاء مشتری

انجام موجود: در بیان فضائل زینب

خاتون. از فصاحت و بلاغتش همین بس که

در کوفه چنان خطبه خواند که اگر علما تأمل

کنند می دانند چه فصاحتها به کار برده است.

خط: نستعلیق ریز.

تاریخ کتابت و کاتب مشخص نیست.

تعداد برگها: ۱۵۷، ۱۷×۹/۵.

تعداد سطرها: ۲۰.

۵۰

نقد الرجال

از میر سید مصطفی بن حسین تفرشی.

تاریخ ختم تالیف: ۱۰۱۵. این کتاب

چاپ شده است.

خط: نسخ زیبا. عناوین (اسماء رواة)

به شنجرف.

تاریخ کتابت: ماه رمضان ۱۲۲۸.

کاتب: عبدالله بن سعید در خوانسار.

واقف: ابن محمد اسماعیل، مبین

خوانساری.

تاریخ وقف: ۱۲۳۹.

تعداد برگها: ۲۱۷، ۱۳×۲۰/۵.

تعداد سطور: ۲۱.

اخبار

* درگذشت حضرت آیت الله العظمی گلپایگانی

جهان اسلام در آذرماه شاهد واقعه ای هولناک و جانگداز بود: غروب ستاره ای درخشان در آسمان دین و دانش که بیش از هفتاد سال نورافشانی کرد و خوش درخشید. فقیه بزرگ و مرجع گرانقدر، زعیم حوزه های علمیه، اسوة الفقهاء و سیدالعلماء، حضرت آیت الله العظمی آقای حاج سید محمدرضا موسوی گلپایگانی-قدس الله نفسه الزکیه- یکی از برترین عالمان دین و بزرگترین مراجع تقلید جهان تشیع به شمار می رفت.

آن مرحوم در هشتم ذیقعده الحرام ۱۳۱۶ در بخش «گوگرد» گلپایگان، پا به عرصه وجود نهاد. به مناسبت تقارن ولادتش با سالروز ولادت امام هشتم حضرت علی بن موسی الرضا- علیه السلام- نامش را محمدرضا و کنیه اش را ابوالحسن و لقبش را هبة الله نهادند. پدرش مرحوم آقا سید محمدباقر امام عالمی، معروف به زهد و تقوا و پاینده به آداب و مستحبات دینی و کوشا در امر به معروف و نهی از منکر بوده است. در سه سالگی مادر و در نه سالگی پدر را از دست داد. دوران کودکی را با مشکلات و سختیهای فراوان و فقدان پدر سپری کرد و تحصیلات ابتدایی را در مکتبخانه گذراند. نوجوانی بیش نبود که شوق تحصیل علوم اسلامی او را به سوی مرحوم آیت الله ملا محمد تقی گوگدی (م ۱۳۵۳ق) کشانید و در نزد ایشان ادبیات عرب را فرا گرفت. سپس نزد مرحوم آیت الله سید محمدحسن خوانساری (م ۱۳۳۷ق، برادر مهتر آیت الله العظمی سید احمد خوانساری) زانوی ادب به زمین زد و ادبیات و قسمتی از سطوح را از ایشان استفاده کرد. نوزده ساله بود که به سوی اراک شتافت و در مدرسه آقا سیدضیاءالدین به تکمیل دوره سطوح پرداخت.

در ۱۳۳۷ق به مجلس درس مرحوم آیت الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری حاضر شد و تا سال ۱۳۴۰ق در اراک از آن مرد بزرگ بهره ها برد. بیست و چهار ساله بود که به دنبال مهاجرت استادش آیت الله حائری، به قم کوچید و در مدرسه فیضیه ساکن شد. استاد با مشاهده و استعداد و فهم شاگرد سختکوش بدو بسیار علاقمند شد و او را در شمار اصحاب خاص و هیئت استفتاء قرار داد و تصحیح کتاب الصلاة خود را به او و آیت الله العظمی اراکی واگذار نمود. معظم له نیز تا پایان عمر استاد (۱۳۵۵ق) ملازم درس ایشان بود.

درگذشتها

آیت الله فقید در سال ۱۳۴۱ق در قم به مدت هشت ماه از محضر آیات عظام میرزای نائینی و آقا سید ابوالحسن اصفهانی استفاده برد. از دیگر اساتید آیت الله فقید می توان از آیات عظام حاج شیخ محمدرضا مسجدشاهی اصفهانی، حاج شیخ ابوالقاسم کبیر، آقای بروجردی، آقاضیاء عراقی و مرحوم شیخ محمدحسین غروی اصفهانی نام برد. ایشان از آیت الله العظمی حائری اجازه اجتهاد (در ۲۴ سالگی) و از مرحوم حاج شیخ عباس محدث قمی و آقاشیخ محمدرضا اصفهانی اجازه روایت داشته است.

مرجع فقید از آغاز ورود به حوزه علمیه قم در سال ۱۳۴۰ق به تدریس رسائل، مکاسب و کفایه اشتغال ورزید و پس از وفات استادش آیت الله حائری تدریس خارج فقه و اصول را شروع نمود که تا گاهی چند پیش از وفاتشان ادامه داشت. ایشان در طول بیش از هفتاد سال تعلیم دانش اهل بیت، صدها تن از ستارگان درخشان آسمان علم را به جامعه اسلامی تحویل داده است. برخی از زبده ترین شاگردان ایشان عبارتند از حضرات آیات و حجج اسلام مرحومان: مرتضی حائری یزدی، عبدالرحیم ربانی شیرازی، مرتضی مطهری، محمدعلی قاضی طباطبایی، سید اسدالله مدنی، محمد مفتاح، سیدمحمد حسینی بهشتی، و آقایان: حسینعلی منتظری، علی مشکینی، ناصر مکارم شیرازی، سید محمدعلی علوی گرگانی، علی احمدی میانجی، جعفر سبحانی، لطف الله صافی گلپایگانی، حسن حسن زاده آملی، محمد مؤمن، رضا استادی، سید محسن خرازی، علی کریمی جهرمی، احمد صابری همدانی، حسن شب زنده دار، علی افتخاری گلپایگانی، مهدی یثربی کاشانی، مجتهدالدین محلاتی، احمد جنتی، مرتضی مقتدایی، علی پناه اشتهاوردی، محسن حرم پناهی، جلال طاهرشمس گلپایگانی، محمد واعظ زاده خراسانی، سید محمدباقر ابیطحی، احمد آذری قمی، محمدتقی ستوده، غلامرضا صلواتی، علی نیری همدانی و علی ثابتی همدانی و ...

تقریرات درس آیت الله فقید را عده بسیاری به رشته تحریر درآورده اند، آنهایی که به چاپ رسیده است عبارتند از: ۱- کتاب الحج، سه جلد تاکنون ۲- الهدایة الی من له الولاية، درباره ولایت فقیه ۳- نخبة الاشارات فی احکام الخیارات. هر سه از آقای احمد صابری همدانی. ۴- کتاب القضاء در دو جلد ۵- کتاب الشهادات ۶- بلغة الطالب فی التعلیق علی بیع المكاسب، هر سه نوشته آقای سید علی حسینی میلانی. ۷- الدر المنضود فی احکام الحدود ۸- نتایج الافکار فی نجاسة الکفار، هر دو از آقای علی کریمی جهرمی ۹- کتاب الطهارة ۱۰- کتاب القضاء، هر دو از آقای هادی مقدس نجفی.

مرجع فقید در کنار اشتغالات گوناگون از تالیف و تصنیف نیز فروگذاری نکرده است. آثار قلمی آن مرحوم عبارتند از: ۱- حاشیه بر عروة الوثقی ۲- حاشیه بر وسیلة النجاة ۳- رساله صلاة الجمعة ۴- رساله فی المحرمات بالنسب ۵- مسائل الحج ۶- افاضة العوائد، تعلیقه بر درر الاصول مرحوم حائری ۷- رساله در عدم تحریف قرآن ۸- کتاب الطهارة ۹- کتاب الحج ۱۰- کتاب الحدود ۱۱- صلاة الجمعة ۱۲- حواشی بر ملحقات عروة الوثقی. و اینها بجز پیامها، اعلامیه ها و بیانیه های مختلفی است که از سال ۱۳۴۲ تا سال ۱۳۷۲ به مناسبت های گوناگون صادر فرموده اند که اگر گردآوری شود، سه جلد کتاب قطور را تشکیل خواهد داد.

آیت الله العظمی گلپایگانی-ره- در طول سی و دو سال مرجعیت یکی از اقطاب فتوا و ارکان فقاهت بودند و روزانه استفتائات گوناگونی از سراسر جهان به محضر ایشان ارسال می شد و ایشان در تمام ابواب فقه فتوا داده اند و از همین رهگذر اکنون مجموعه فتاوی بسیاری از ایشان در دست است که عبارتند از: ۱- منتخب الاحکام (با ترجمه انگلیسی) ۲- مختصر الاحکام (با ترجمه عربی و اردو) ۳- توضیح المسائل (بیش از هشتاد بار به چاپ رسیده و به زبانهای اردو، چینی، ترکی آذری و ترکی لاتین ترجمه شده است) ۴- مجمع المسائل- در ۳ جلد و مشتمل بر ابواب گوناگون فقه- ۵- مناسک حج (به زبانهای عربی، اردو، روسی و انگلیسی ترجمه شده است) ۶- احکامی از حج ۷- سؤال و جواب درباره مسائل حج ۸- آداب و احکام حج ۹- دلیل الحاج ۱۰- احکام عمره ۱۱- هدایة العباد (به عربی و در برگزیده تعلیقه ایشان بر «عروه»، «وسیله»، «توضیح المسائل» و برخی از استفتائات در دو جلد) ۱۲- رساله امر به معروف و نهی از منکر و مسائل اجتماعی اسلام ۱۳- مسائل نماز خوف و مطارده و احکام جبهه.

مرجع بزرگ شیعه علاوه بر تدریس و تربیت عالمان دین، تالیف، فتوا، رهبری و روشنگری جامعه شیعه به بنیان نهادن دهها مؤسسه فرهنگی و دینی در گوشه و کنار جهان آبادانی صدها مسجد و مدرسه در سراسر کشور دست یازید که برخی از آنها عبارتند از:

۱- دارالقرآن الکریم. اولین مؤسسه قرآنی کشور است که در سال ۱۳۵۲ پا گرفت و به کار چاپ و نشر قرآن مجید، ترجمه دقیق قرآن، بررسی اغلاط ترجمه های موجود و تصحیح آنها، تشکیل موزه قرآن، گردآوری نسخه های خطی و چاپ قرآن، تشکیل کتابخانه تخصصی قرآن، چاپ و توزیع کتابهای قرآن، نشر مجله «رسالة القرآن» و «پیام قرآن» و تشکیل «کنفرانس علوم و مفاهیم قرآن» و چاپ مجموعه مقالات و سخنرانیهای آن پرداخته است.

۲- بیمارستان. که با داشتن بخشهای قلب، جراحی، زایمان، اورژانس، داخلی، اطفال، اعصاب و رادیولوژی یکی از بزرگترین بیمارستانهای کشور به شمار می رود و تاکنون منشأ خدمات بسیار به روحانیون و مردم و رزمندگان اسلام در طول جنگ تحمیلی بوده است.

۳- کتابخانه. که با داشتن حدود یکصد هزار جلد کتاب چاپی و دوازده هزار جلد کتاب خطی یکی از غنیترین کتابخانه های کشور به شمار می رود.

۴- مجمع جهانی اسلامی در لندن ۵- مرکز معجم المسائل الفقهية ۶- مسجد عظیم و با شکوهی در قم ۷- بعثه حج (که در ایام حج راهنمای دلسوز تمامی حجاج شیعی و مبلغ دلسوز تشیع به شمار می رود) ۸- مدرسه معظم و شکوهمند (که اینک در کنار مسجد اعظم و مدرسه فیضیه، سه قطب عمده تدریس در حوزه علمیه قم به حساب می آید) ۹- دارالایتام ۱۰- مؤسسه خیریه حضرت ولی عصر (عج).

آیت الله العظمی گلپایگانی از بدو حرکت شجاعانه روحانیت به رهبری امام راحل، به مبارزات پیگیر و بی امان خویش با دیو استبداد پرداخت و اولین اعلامیه اعتراض به لایحه ننگین «انجمنهای ایالتی و ولایتی» در مهرماه ۱۳۴۱ شمسی از سوی ایشان صادر شد و بدنبال آن بود که پیامها و بیانیه های معظم له تا سقوط رژیم پهلوی هر روز ادامه یافت. از

اقدامات ایشان در مقابل رژیم شاه عبارتند از: سر باز زدن از ملاقات با شاه مقبوز و نخست وزیران و فرستادگان دربار؛ تحریم برنامه اوقاف و اعلامیه علیه معاملات و همکاری با سازمان اوقاف؛ قطع شهریه کسانی که با اوقاف همکاری می نمودند و تحریم امامت جماعت و گوش دادن به سخنرانی آنان؛ حرام شمردن خرید و فروش و مصرف و توزیع گوشت‌های وارداتی از خارج و قبول نکردن وجوهات فروشندگان آنها (هر چند می شد تحت عنوان مال مخلوط به حرام، خمس آن را پذیرفت)؛ اعتراض شدید و پیام کوبنده علیه تغییر تاریخ هجری به تاریخ منحوس شاهنشاهی؛ مخالفت صریح با حزب رستاخیز و تحریم شرکت مسلمانان در آن؛ مخالفت صریح با طرح امتحان دولت از طلاب و انکار صلاحیت آنان برای این امر که باعث عقب نشینی دولت وقت و مصون ماندن حوزه از این طرح ننگین شد؛ اعتراض شدید علیه گسترش بی بند و باری و فساد و فحشا و رواج منکرات و فرستادن نامه ای سرگشاده به شاه و تذکر عواقب وخیم آن؛ اعتراض و مخالفت بسیار شدید علیه سینما در شهر قم و تعطیل نمودن درس و نماز جماعت خویش به مدت یک هفته؛ مخالفت و اعتراض علیه تاجگذاری شاه و انتخاب ولیعهد و اخراج فرستادگان رژیم از بیت خویش و سر باز زدن از دیدار و پذیرفتن اعوان ظلمه و خوار نمودن آنان؛ پیام در جهت تجلیل از مقام شهید سعیدی و اعلام مجلس ختم برای ایشان در مسجد امام؛ تجلیل از مقام مرحوم شهید حاج آقا مصطفی خمینی و تشکیل دو مجلس ختم در مسجد اعظم و شکستن سد رعب و ممنوعیت برپایی مجالس بزرگداشت و مطرح شدن نام حضرت امام در آن مراسم؛ استفسار از حال تبعیدشدگان و سرکشی به خانواده های آنان و رسیدگی به احوال آنان؛ حمایت از مقام امام خمینی و بویژه در برابر اهانت روزنامه اطلاعات به مقام امام راحل و تاکید بر مقاومت روحانیت و پیگیری اعتراضها و راهپیمایها و صدور اعلامیه های روشنگر و کوبنده در لحظات حساس و دلجویی و تأیید علمای مبارز شهرستانها.

این اقدامات معظم له باعث شد تا مزدوران رژیم برای لطمه زدن به ساحت ایشان از هیچ کاری فروگذاری نکردند و دوبار (سوم فروردین ۱۳۴۲ در مدرسه فیضیه و ۱۹ اردیبهشت ۱۳۵۷ ش) به سوی معظم له حمله کرده و قصد ضرب و جرح آن مرجع بزرگوار را داشتند که لطف خدا و جانفشانیهای اطرافیان باعث حفظ ایشان شد.

پس از پیروزی انقلاب نیز همواره در جهت تأیید کامل مواضع حضرت امام و تقویت موقعیت ایشان به عنوان زهر نظام و فراخواندن مردم به پیروی کامل از حضرت امام، توصیه به افراد صالح برای شرکت در مناصب نظام، طرح مباحث مورد نیاز حکومت اسلامی در درس خارج فقه (قضا، حدود و شهادت)، شرکت در تمام مراسم انتخابات و صدور پیامهای گوناگون مبنی بر شرکت مردم در انتخابات، تقویت دولت اسلامی و حرام شمردن مخالفت با دستورات و مقررات دولت و نهی از فروش اجناس قاچاق، حمایت مادی و معنوی از رزمندگان اسلام در طول جنگ تحمیلی و ارسال هیئتهای مختلف به جبهه های نبرد و اجازه مصرف ثلث در مصرف جبهه ها و بر عهده گرفتن ساختمان مراکز درمانی و بهداشتی استانهای زلزله زده در جریان زلزله خرداد ۱۳۶۹ و دهها اقدام دیگر فعال بودند.

آیت الله فقید با امام راحل از دیر زمان ارتباطی صمیمی و بسیار نزدیک داشته اند که سابقه آن به هفتاد سال پیش و محفل درس استادشان آیت الله العظمی حائری می رسد. این

یکدلی و یکرنگی و صمیمیت پس از وفات مرحوم آیت الله بروجردی به اوج خود رسید که برای جلوگیری از توطئه های مختلف رژیم برای محو ارزشهای اسلامی همکاری تنگاتنگی را با هم آغاز نمودند که تا پایان عمر حضرت امام ادامه داشت.

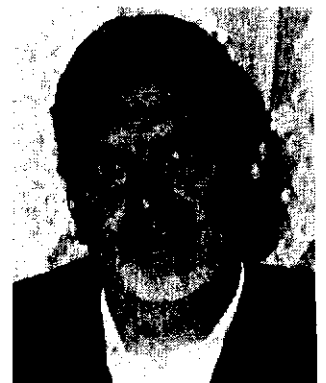
مرجع بزرگ شیعه جامع فضایل اخلاقی و کمالات نفسانی بود. ویژگیهای بارز ایشان عبارتند از: زهد و بی اعتنائی به زخارف دنیا، تواضع، بهره وری از فرصتها، تجلیل از مقام فقها و مراجع معاصر، صبر در مصیبت فقدان فرزند برومندش، تشویق عالمان و نویسندگان، اهتمام بسیار به حفظ و قرائت قرآن (به طوری که در هر شبانه روز با تمام گرفتاریها دو نوبت قرآن تلاوت می فرمودند)، عشق به ساحت مقدس ائمه اطهار (به گونه ای که سالها - حتی پس از مرجعیت - به منبر تشریف برده و اخبار آل محمد - ص - را به گوش مردمان می رسانیدند و روزهای عاشورا روضه می خواندند و در عزای امامان بشدت می گریستند و به زیارت مرقد آنان مکرر مشرف می شدند، تقید بسیار به مستحبات و ترك مکروهات (به طوری که باید آن جناب را زنده کننده مراسم اعتکاف در سراسر ایران برشمرد و رواج عزاداری فاطمیه دوم را باید از او دانست)، احترام بسیار به استاد (که همیشه پیش از درس فاتحه ای برای استادش قرائت می فرمود و به استاد زاده خویش مرحوم آیت الله حاج آقا مرتضی حائری - با اینکه شاگردش بود - بسیار احترام می نهاد).

سرانجام آن عبد صالح خدا پس از عمری سرشار از توفیق و پربار از خدمات دینی و علمی و پس از طی بیماری کوتاه مدت در ۹۶ سالگی در شامگاه روز پنجشنبه ۱۸ آذر ۱۳۷۲ (۲۴ جمادی الثانی ۱۴۱۴ق) ندای حق را لبیک گفت و فقدانش قلب تمام مسلمین جهان را در هم فشرد. مردم در سوگ آن مرجع بزرگ به سوگواری پرداختند و از سوی دولت هفت روز عزای عمومی و یک روز تعطیل عمومی اعلام گردید. مجالس بزرگداشت مقام علمی ایشان در گوشه و کنار جهان و کشور اسلامیان تا مدتها ادامه یافت.

پیکر پاک آن مرجع بزرگ روز جمعه ابتدا در تهران با حضور صدها هزار نفر و با شرکت رهبر معظم انقلاب تشییع شد و پس از پنج ساعت راهپیمایی به قم انتقال یافت و سپس در روز شنبه ۲۰ آذر با حضور خیل عظیم و پرشکوه مردم قم تشییع و نماز به امامت آیت الله حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی - داماد معظم له - بر ایشان خوانده شد و در مسجد بالاسر مرقد مطهر حضرت معصومه (س) در جوار تربت استادش به خاک سپرده شد. اعلی الله مقامه و رفع فی الخلد اعلامه.

* درگذشت دکتر خواجهویان

سیزدهم آبانماه سال جاری دکتر محمدکاظم خواجهویان استاد تاریخ دانشگاه فردوسی مشهد در پی سکت قلبی چشم از جهان فرو بست. زنده یاد دکتر خواجهویان به سال ۱۳۱۷ در خانواده ای مذهبی در شهر مقدس مشهد زاده شد، و پس از گذراندن دوره های ابتدایی و متوسطه، به دانشکده ادبیات و علوم انسانی (دکتر علی شریعتی) مشهد راه یافت و در سال ۱۳۴۱ به دریافت دانشنامه لیسانس تاریخ از آن دانشکده نایل آمد. پس از آن، با سمت دبیری به کار در وزارت آموزش و پرورش پرداخت و چندی بعد برای ادامه تحصیل به فرانسه رفت و طی سالهای ۵۶ - ۱۳۵۴ دوره های فوق لیسانس و دکترای رشته مطالعات اسلامی را

به پایان برد. دکتر خواجه‌جویان از سال تحصیلی ۵۷-۱۳۵۶ به تدریس در دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد پرداخت و پس از پیروزی انقلاب اسلامی به گروه تاریخ دانشگاه فردوسی مشهد منتقل شده و چندی پس از آن ریاست دانشکده ادبیات این دانشگاه را پذیرفت. دکتر خواجه‌جویان نزدیک به نه سال در این سمت باقی بود و پس از آن نیز تا هنگام چشم از جهان فرو بستن، در سمت معاون دانشجویی دانشگاه فردوسی مشهد انجام وظیفه کرد. همزمان با آن، عضویت هیات امنای دانشگاه‌های شمال شرق کشور را داشت و بویژه سرپرستی شورای برنامه‌ریزی گروه تاریخ وزارت فرهنگ و آموزش عالی را نیز عهده‌دار بود.

زنده یاد دکتر محمدکاظم خواجه‌جویان از نخستین سالهای فعالیت کانون نشر حقایق اسلامی در مشهد زیر نظر استاد محمدتقی شریعتی به این کانون پرداخت. همچنین عضویت هیات مدیره «انصارالحججه» (مؤسسه خیریه‌ای که برای رسیدگی به وضع یتیمان فعالیت داشت)، فعالیت در «انجمن حمایت از زندانیان مشهد»، عضویت هیات امنای اداره اوقاف مشهد از دیگر فعالیتهای اجتماعی دکتر خواجه‌جویان بود. وی در مکتب فکری استاد محمدتقی شریعتی پرورش یافته بود و همواره خویشتن را به استاد مدیون می‌دانست.

برخی از آثار آن مرحوم عبارتند از:

- «نگرشی بر نهضت عباسیان»، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ۲-۱، سال بیستم، تابستان ۱۳۶۶، صص ۲۳۴-۲۰۹.
 - «سخنی چند درباره علل سقوط امویان»، همان مجله، شماره ۴، سال نوزدهم، زمستان ۱۳۶۵، صص ۵۳۰-۵۰۳.
 - «پژوهشی پیرامون آرای ابن خلدون درباره امویان»، همان، شماره ۴، سال هجدهم، زمستان ۱۳۶۴، صص ۶۴۴-۶۱۵.
 - «پژوهشی پیرامون آراء برخی مورخان درباره امویان»، همان، شماره ۳، سال هجدهم، پاییز ۱۳۶۴، صص ۴۱۸-۳۷۹.
 - «چه راهی را در پیش گیریم»، فصلنامه مطالعات تاریخی، شماره ۱، بهار ۱۳۶۸ خورشیدی، صص ۱۴۴-۱۳۵.
 - «نگاهی گذرا بر نظر مورخان درباره قیام مختار»، فصلنامه مطالعات تاریخی، شماره ۳، پاییز ۱۳۶۸، صص ۴۰۶-۳۸۹.
 - «اوضاع اجتماعی جامعه اسلامی همزمان با دوران امامت امام موسی بن جعفر (ع)»، فصلنامه مطالعات تاریخی، شماره ۱۰-۹، ۱۳۷۰ خورشیدی، صص ۲۸-۱.
- همچنین زنده یاد دکتر خواجه‌جویان درباره تاریخ تشیع پژوهشی انجام داده بودند که بنا بود در سری انتشارات سازمان «سمت» (سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها) چاپ گردد.

* جمهوری اسلامی ایران به سیستم شماره گذاری بین المللی کتاب پیوست
احمد مسجد جامعی معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اعلام کرد با

پیوستن جمهوری اسلامی ایران به سیستم بین‌المللی شماره‌گذاری استاندارد کتاب از این پس ورود اطلاعات کتابهای ایران به بانکهای اطلاعاتی جهان امکان‌پذیر خواهد بود.

وی گفت: در این سیستم برای هر کتاب شماره ویژه‌ای در سطح جهانی اختصاص می‌یابد و اطلاعات لازم برای شناسایی کتاب در هر کشور بر اساس گروه زبانی یا جغرافیایی و شناسایی ناشر کتاب تنظیم شده است.

معاون فرهنگی وزارت ارشاد افزود: مؤسسه «آی. اس. بی. ان» (I.S.B.N) که مخفف مؤسسه شماره استاندارد بین‌المللی کتاب است روشهای گوناگونی را برنامه ریزی کرده است که در آن شماره‌گذاری نرم‌افزار، فیلمهای آموزشی و موارد دیگر برای استفاده ناشران در پیوستن به این سیستم ذکر شده است.

وی گفت: در مرحله اول اجرای این طرح پنج ناشر نمونه که در نمایشگاه کتاب سال برگزیده شده‌اند از کد مؤسسه مذکور برای معرفی کتب منتشره خود به سراسر جهان استفاده خواهند کرد و در مرحله بعد سی ناشر و در نهایت تا پایان سال تمامی ناشران می‌توانند از امکانات این مؤسسه برای معرفی انتشارات خود و به دست آوردن بازار جهانی استفاده نمایند.

مسجد جامعی اظهار داشت: حضور جمهوری اسلامی ایران در سیستم مذکور، که با حضور ۱۳۰ کشور به فعالیتهای فرهنگی در زمینه کتاب می‌پردازد، با تلاش بسیار صورت پذیرفت و این اقدام موفقیت بزرگی برای جامعه فرهنگی کشورمان در عرصه بین‌المللی محسوب می‌شود.

وی گفت: از این پس «خانه کتاب ایران» به عنوان نماینده سیستم مذکور در ایران فعالیت خواهد کرد.

* برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب کودک و نوجوان تهران-بولونیا

نمایشگاه بین‌المللی کتاب کودک و نوجوان تهران-بولونیا که در محل مجتمع جدید کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برپا شده بود، با استقبال کم‌نظیری از سوی علاقه‌مندان کتاب مواجه شد.

این نمایشگاه از ۱۵ تا ۳۰ آبان ماه سال جاری برپا بود و در آن ۲۷۰۰ عنوان کتاب کودک و نوجوان از چهل کشور جهان به نمایش درآمده بود. در جوار این نمایشگاه یک فروشگاه بزرگ کتاب از ناشران داخلی نیز برپا بود تا کودکان بتوانند کتابهای مورد علاقه خود را خریداری کنند.

سازمان جهانی یونیسف شصت قطعه از نقاشیهای منتخب خود را در گالری کنار نمایشگاه سینه آویز دیوارها کرده بود.

براساس توافق مسؤلان ایتالیایی و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان این کتابها در ایران باقی خواهند ماند و در کتابخانه بین‌المللی کانون مورد استفاده پژوهشگران و محققان ایرانی قرار خواهند گرفت.

نمایشگاه بولونیا ۲۹ سال است که هر ساله در شهر نیمه صنعتی بولونیا در شمال ایتالیا برپا می‌شود.

*** منبع شناسی توصیفی پژوهش درباره حضرت امام خمینی (ره)**

مجله کیهان فرهنگی در شماره اخیر خود اعلام کرد:

پروژه «منبع شناسی توصیفی پژوهش درباره حضرت امام خمینی (ره)» که با کوشش تنی چند از پژوهندگان دانشگاه تربیت معلم آغاز شده، تا خرداد ماه سال ۱۳۷۳ به پایان خواهد رسید.

در این پژوهش که از سال پیش آغاز شده، همه نشریات فارسی زبان چاپ داخل و خارج کشور که در گذر سالهای ۷۰-۱۳۴۰ منتشر شده‌اند، بررسی شده و تمام مطالب، آگاهیها و بررسیهای ارائه شده درباره حضرت امام خمینی (ره) که دیگران گفته یا نوشته‌اند، در آنها شناسایی خواهد شد. نشریات منتشر شده از سال ۱۳۷۰ به بعد نیز جداگانه در «مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)» بررسی می‌شوند و سرانجام کتابی چند جلدی منتشر خواهد شد که برای پژوهشگران کتابی مرجع خواهد بود. پژوهندگان افزون بر آنکه می‌توانند از این کتاب در زمینه وقایع جنگ، انقلاب و زندگینامه امام بهره‌برند، با استفاده از کتابچه پیوست آن نیز می‌توانند به طور مستقیم به آرشیو مورد نظر خود رجوع کنند.

*** هشتمین کنگره بررسی آثار و افکار علامه طباطبائی**

هشتمین کنگره سالانه بررسی آثار و افکار علامه طباطبائی در تبریز برگزار شد.

در هشتمین کنگره سالانه بررسی آثار و افکار علامه طباطبائی که با حضور آیت‌الله ملکوتی نماینده ولی فقیه در آذربایجان و امام جمعه تبریز، استاندار و جمع کثیری از علمای برجسته حوزه و دانشگاه و کشور و علاقه‌مندان در تالار وحدت دانشگاه تبریز کار خود را آغاز نمود، در ابتدا رئیس دانشگاه تبریز ضمن خیر مقدم به میهمانان از شخصیت علامه تجلیل نمود و اظهار امیدواری نمود که کنگره بتواند همچون سالهای گذشته در بررسی آثار و افکار استاد موفق باشد. سپس دبیر کنگره و نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه تبریز ضمن خیر مقدم به حاضرین در رابطه با ارسال مقالات و ارائه آنها در هشتمین کنگره گفت: ۷۳ مقاله توسط اساتید و علمای حوزه و دانشگاه به دفتر دبیرخانه ارسال شده که پس از بررسی ۲۵ مقاله جهت ارائه در کنگره انتخاب گردیده است.

در کنگره فوق که به مدت سه روز در تبریز ادامه داشت تفسیر میزان و بعد سیاسی آن، تعدیل از دیدگاه علامه، تفاوت‌های فردی در تعلیم و تربیت رفتارشناسی، تقیه و دیدگاه علامه طباطبائی، و چند موضوع دیگر مطرح و ابعاد گوناگون تفکر علامه طباطبائی از سوی اساتید حوزه‌های علمیه قم و تهران و همچنین اساتید دانشگاه‌های تهران، تبریز، اصفهان، مشهد، کرمان، کرمانشاه و همدان مورد بررسی قرار گرفت.

این کنگره در تجلیل از مقام شامخ علامه طباطبائی همه ساله در دانشگاه تبریز برگزار می‌شود.

*** برگزاری نمایشگاه مستقل مطبوعات کشور**

نخستین نمایشگاه مستقل مطبوعات کشور با عنوان «چهره مطبوعات امروز» با همکاری شهرداری تهران و فرهنگسرای بهمن از دوازدهم تا شانزدهم دی ماه در سالن شماره دو

هنرهای تجسمی فرهنگسرای بهمن برگزار گردید. همچنین برنامه‌های جنبی، مانند برگزاری نشستهای سخنرانی، نمایشگاه طرح و عکس و ... نیز در جوار این نمایشگاه به اجرا درآمد.

در این نمایشگاه، نشریات در کنار هم و در فضایی متناسب، غرفه خواهند داشت و در ازای ارائه خدمات نمایشگاهی، از مطبوعات و جهی دریافت نشد.

* رشته‌ها و نوع مدرک معادل دیپلم طلاب برای ادامه تحصیل در دانشگاه آزاد

اسلامی

معاونت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی طی بخشنامه‌ای، رشته‌ها و نوع مدرک معادل دیپلم متوسطه طلاب علوم دینی را برای ادامه تحصیل در دانشگاه آزاد اسلامی اعلام کرد. معاونت آموزشی این دانشگاه بر اساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی اعلام کرد که مدرک معادل دیپلم متوسطه طلاب علوم دینی که در یکی از رشته‌های الهیات و معارف اسلامی، ادبیات عرب، فلسفه و حقوق در آزمون ورودی سراسری دانشگاه آزاد اسلامی پذیرفته شوند، برای ادامه تحصیل در این دانشگاه بلامانع است. در این بخشنامه تصریح شده است که مدرک معادلی که این دسته از طلاب در موقع ثبت نام بایستی ارائه دهند «سطح یک با اتمام لمعتین و اصول» است که باید توسط حوزه علمیه قم صادر و تعلق آن به ذینفع تأیید شده باشد.

* برگزاری مراسم بزرگداشت شخصیت زن

مراسم بزرگداشت شخصیت زن در روز شنبه و یکشنبه ۱۹ و ۲۰ جمادی الثانی برابر با ۱۳ و ۱۴/۹/۷۲ در سالن پانزده خرداد دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم برگزار و با استقبال بسیار زیاد خواهران، مخصوصاً در روز دوم، مواجه شد.

در روز اول سرکار خانم شجاعی مشاور سابق وزیر کشور و رئیس کمیسیون بانوان سراسر کشور سخنرانی کردند. نامبرده درباره حضور حضرت زهرا-س- در صحنه‌های سیاسی جامعه و لزوم پیروی از ایشان در این زمینه مطالب مشروحی را بیان داشت. وی با توجه به سخنرانی حضرت زهرا(س) در مسجد مدینه به این موضوع اشاره کرد که بودن عده‌ای از خواهران همراه حضرت زهرا(س) به جهت این نبوده که او را از نامحرم حفظ نمایند، زیرا اگر هدف آن بود، بودن همان خواهران که اطراف آن حضرت را گرفته بودند نیز درست نبود.

در روز دوم حضرت آیت الله امینی درباره بُعد معنوی زندگی حضرت زهرا-س- و لزوم پیروی از آن حضرت در جنبه‌های عبادی، خانه‌داری و تربیت فرزند مطالب مشروحی بیان داشت.

بسمه تعالی

به اطلاع کلیه علما، محققین و مؤلفین می‌رساند: مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی به منظور استفاده از تجربیات و برقراری ارتباط علمی بین دانشمندان اسلامی، در صدد تهیه و جمع‌آوری زندگینامه شخصیت‌های اسلامی معاصر به عنوان یکی از منابع اطلاع‌رسانی برآمده است. در این راستا تاکنون موفق به جمع‌آوری زندگینامه بیش از ۳۱۰ نفر از علما و شخصیت‌های اسلامی در حال حیات گردیده است که غالب آنها با خط خودشان نوشته و ارسال شده است. لذا از علما، اساتید حوزه‌های علمیه و صاحبان آثار در علوم اسلامی تقاضا می‌گردد در صورت امکان با برقراری ارتباط با مرکز، زندگینامه خود را به آدرس قم - میدان شهداء - دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی، ارسال فرمایند.

درخواست اشتراك

علاقه‌مندان به دریافت مجله آینه پژوهش می‌توانند با تکمیل و ارسال فرم ذیل یا کپی آن به نشانی قم - صندوق پستی ۳۶۹۳/۳۷۱۸۵ تقاضای اشتراك کنند.
* ارسال اصل یا کپی فیش بانکی به مبلغ ۳۶۰۰ ریال برای یک سال، واریز شده به حساب جاری ۱۷۷۰ به نام مرکز توزیع نشریات، نزد بانک صادرات شعبه ۱۲۳۹ میدان شهداء قم.
در صورت دسترسی نداشتن به بانک، از بیمه پستی استفاده شود.

فرم اشتراك

نام
نام خانوادگی
نام پدر
نشانی دقیق پستی:

کدپستی
شماره تلفن

آینه پژوهش در زمینه فعالیت‌های فرهنگی، هنری، آموزشی و معرفی کتاب
آکهی می‌پذیرد.

مرآة التحقيق

على صعيد اتساع رقعة فنون البلاغة . ثم يعنى الى عديد عدد من فنون البلاغة ، و يسترسل فيطرق باب المحادثة الخالية من النقاط ، فكتابة الشعر و إلقاءه باعتبره واحداً فى فنون البلاغة المهمة . ثم يعرج على سرد تاريخى لهذا الامر . بعدها يورد خطبة للامام علي-ع- و نماذج من آثار شخصيات اخرى و بعضاً من المقطوعات الخالية من النقاط .

وقفة عند ترجمة الحياة

يبحث الكاتب في بداية مقاله في الترجمة و أهميتها . ثم يعطف الانظار الى ضرورة ترجمة نصوص الدين و الحديث و بيان اهمية و حساسية الامر . بعدها يعنى بالتفصيل الى الحديث عن كفاءة المترجم و مدى تبحره و إلمامه في اللغة المنقول منها و إليها ، و كذا المامه في الموضوع المطروح للترجمة ، و شاعرية المترجم و سلاسة طبعه ، و رغبته في العمل ، باعتبارها من الاولويات الضرورية لكل مترجم ناجح .

و يستطرد الكاتب ، فيشير الى عدد فى الاخطاء و الاشكالات الواردة في كبريات اعمال الترجمة و مشاهير

اسباب افول المكتبات الاسلامية

تتناول المقالة بادئ ذي بدء ، أهمية و عظمة أمهات المكتبات في العالم الاسلامي . ثم تتطرق الى سرد اسباب دمار و محو المكتبات في العالم الاسلامي . و يقسم صاحب المقال الاسباب الكامنة وراء الافول في عنصرين احدهما خارجي و الاخر داخلي .

ففي الاول أشار صاحب المقال الى الحروب الصليبية المدمرة ، و المسيحيين في اسبانيا ، المغول و ممارساتهم الوحشية . ثم تناول المكتبات التي طالتها الدمار في هذه الازمات .

بعدها تناول العامل الداخلي ، فأشار الى اثاره النعرات الطائفية و المذهبية اولاً ، ثم مهاجمة اصفاع المسلمين من قبل الامم و الشعوب المجاورة ثانياً ، و عدم كفاء الحكومات ثالثاً . هذا و قد قدمت المقالة في مجموعها معلومات قيمة عن المكتبات .

فن منسية في البلاغة العربية و الفارسية

يشير الكاتب في بداية المقال الى الآثار التي تركها القرآن

المرجمين . ثم يعود ادراجه ويتحدث عن سلامة و تقنية ترجمة الحياة العالية . و يختم مقاله بايراد عدد من المواضيع النادرة في ترجمة هذا الكتاب .

من تاريخ التأسيس ، و الكليات التابعة ، و اوجه التسمية فيها ، و رؤساء الجامعة منذ التأسيس و حتى يومنا هذا .

الجديد في التأليف و النشر

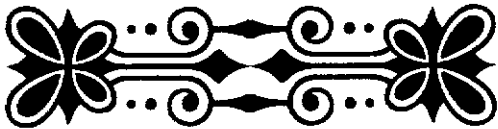
تحت هذا العنوان نطالع اعزائنا القراء ، ثلاث مقالات هي :

١- تعريف مجمل و عام : تعنى هذا المقالة بتعريف اجمالي و كلي بعدد من الكتب المحققة الصادرة حديثاً . فيما يلي اسماء مجموعة من الكتب التي سيسملمها التعريف : ترجمة الفتوح لابن الاعثم الكوفي ، فرهنغامه قرآنى (المعجم القرآنى) ، مجموعة مؤلفات عبدالرحمن سلمى ، وسيلة الخادم الى الخدم .

٢- تعريف التقريرى (الموضوعي) : تحت هذا العنوان سيتم التعريف الموضوعي الموجز بعشرات الكتب الصادرة حديثاً .

٣- مجلات الابحاث و الثقافة : تحت هذا العنوان نطالع و إياكم فهارس مجلات الابحاث و الثقافة الصادرة حديثاً .

النسخ الخطية للمدرسة العلوية في مدينة خوانسار
تعنى هذه المقالة بتعريف عشرات النسخ الخطية للمدرسة العلوية في مدينة خوانسار . و في معرض الحديث عن كل نسخة يشار الى المصنف و الناسخ و نوع الخط و عدد الصفحات و سطورها و تاريخ الشروع بالنسخ و الانتهاء منه و ما يجب في هذا الطار و المضار فى معلومات .

علم الهيئة ، ذلك العلم المنسي

تبدأ مقاله بالحديث عن علم الهيئة و موضوعاته و تاريخه . بعدها تتناول مقدمات و ابداعات و فوائد هذا العلم . ثم يعدد مواطن رجوع العلوم الدينية الى علم الهيئة . في الختام يشير صاحب المقال الى كتاب دروس الهيئة و فروع الرياضات لمؤلفه الاستاذ حسن زاده الأملى ، و يخوض في محتوى الكتاب و كيفية اعداده . هذا و تقدم المقالة معلومات قيمة حول علم الهيئة .

تقييم برهان النظم في دروس الشفاء لابن سينا

تتطرق المقالة الى بيان برهان النظم و أهميته ، و تستعرض رأى الاستاذ الشهيد مرتضى المطهري في هذا المجال . ثم تعنى الى تثبيت اشكاليات عدد من الفلاسفة ، و منهم ديويد هيوم ، حول هذا البرهان و ترد عليها ، و تختم المقالة بحثها بالحديث عن تثبيت البرهان او عدمه و احتمال المصادفة في النظم .

شرح المنظومة و الفلسفة التطبيقية

تخوض المقالة بشيء فى التفصيل في كتاب شرح مبسوط منظومه للاستاذ الشهيد مرتضى المطهري ، و تعنى ببيان ابعاد و فحوى الكتاب بدقة . ثم يورد كاتب المقال شواهد مختلفة من نص الكتاب في إشارة منه الى اساليب الاستاذ المطهري في سرد المباحث الفلسفية (عبر ذكر الامثلة المختلفة ، الالتفات الى السير التاريخى لكل مبحث و ...) هذا و ستتطرق الى القسم الثالث من هذه المقالة في العدد القادم من المجلة ؛ ان شاء الله .

جامعة عين الشمس بالقاهرة

تعنى المقالة بتعريف جامعة عين الشمس بالقاهرة ، بدءاً

Hayaat has been alluded to. At the end some mistakes in the translation of al-Hayaat have been pointed out.

Astronomy: A Forgotten Science

In the beginning of the article, the science of astronomy, its subject - matter and its brief history have been discussed. Later the fundamentals, intricacies and uses of this branch of science have been listed. Some instances where religious sciences require the help of this science have been mentioned. At the end of the article the book *Durus-e- Haiat wa Digar Rish-tahaye Riyazi* of Ustad Hasanzadeh Amili has been reviewed and the contents of the book and its original sources have been introduced. The present article gives useful information about astronomy to the reader.

The Study of Burhan-e- Nazm in the lectures on Avicenna's al-Shifa

In this article after explaining the burhan-e-nazm and emphasising its importance, the view of Ustad Mutahhari regarding this proof has been mentioned. The criticism by some philosophers, including David Hume, of this proof and the replies to these criticisms find mention. At the end the issue of whether this proof is experimental or not is discussed and the possibility of chance being the reason for coherence is studied.

The Comprehensive Commentary of Manzumah and Comparitive Philosophy

The present article is a detailed review of *Sharh-e- Mabsut-e- Manzumah* of Ustad Murtaza Mutahhari. The reviewer, by giving numerous excerpts from the book, tries to explain the methodology of Ustad Mutahhari which includes illustrating a point by providing examples, giving a brief history of each issue,

The third part of this article will occur in the next issue.

University of Ayn al-Shams, Egypt

The present article introduces the University of Ayn al-Shams, Egypt. The date of its establishment, the colleges affiliated to it, the history of how it got its name, and the chancellors of the university from its inception to the present have been mentioned.

Manuscripts at Madrasa-e- Alawi, Khunsar

In this article tens of manuscripts at the Madrasa-e- Alawi of the city of Khunsar have been listed. Each manuscript has been introduced by giving the name of its author, the name of its scribe, type of script, number of pages and lines, its initial and concluding parts, and other such details.

Books Written and Published Recently

Under this heading three articles occur:

1. Summary Introductions: This article briefly introduces some research books which have been recently published. Some of these books are, the translation of *al-Futuh* of Ibn Aasam al-Kufi, *Farhang nameh-e- Qurani*, a collection of the complete works of Abd al-Rahman Salmi, *Wasilat al-Khadim ila al-makhdum*, etc.

2. Introductory Reports: Under this title a very brief introduction of tens of books published recently has been provided under a subject - wise classification.

3. Research and Cultural Magazines: Under this heading the contents of newly published research and cultural magazines have been mentioned.

IN THE NAME OF ALLAH

Reasons for Decline of Islamic Libraries

In this article, initially the greatness and importance of big libraries in the Islamic world have been discussed. Then, the factors responsible for the ruin and destruction of libraries in the Islamic world have been mentioned. The author has divided these factors into two categories, external and internal. The external factors include the crusades against Islamic countries, the destruction of Islamic culture by Spanish Christians, and the Mongol invasion and the ensuing savagery. Libraries which were destroyed in these wars and invasions have been named.

After this the internal factors have been discussed and the author has drawn attention towards credal disputes, attacks by other communities on Islamic countries, and the inadequacy of some dynasties. On the whole, throughout the article a lot of useful information has been provided about a large number of libraries.

A Forgotten Art of Arabic and Persian Rhetoric

At the beginning the author alludes to the

Quranic influence on the spread of rhetoric. Subsequently he mentions some of the arts of rhetoric. Later the art of speaking and writing poetry and prose without using an alphabet having a diacritical point (nuqtah) has been discussed and the history of its development has been provided. The sermon of Ali (A) and examples from other writers have been quoted. Some poems without diacritical points have also been cited.

A Scrutiny of the Translation of al-Hayaat

The author initially speaks about the importance of translation in general. Then the necessity of translation of religious texts and compilations of hadith along with its importance and sensitiveness have been highlighted. Later the qualities of a translator, which include command over both the languages, a knowledge of the subject being translated, having a literary taste and a penchant for translation have been mentioned.

Further the mistakes and shortcomings of famous translations and translators have been listed and the accuracy of the translation of al-